

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

X.:

Zahájení nového studijního roku na Válečné škole.

Dne 3. t. m. zahájen byl obvyklým způsobem nový studijní rok na Válečné škole. K slavnostnímu aktu se dostavili ministr národní obrany Udržal, náčelník hlavního štábu gen. E. D. Mittelhauser, podnáčelník hlavního štábu generál Jan Syrový a první zástupce náčelníka hlav. štábu generál R. Gajda. Po příchodu ministrův byli mu představeni ve sborově velitelem školy generálem A. Jametem členové profesorského sboru a účastníci letošního informačního kursu pro generály a plukovníky. Poté bylo vykonáno ve velké posluchárně vlastní zahájení školy proslovy, které pronesli postupně velitel školy generál Jamet, náčelník hlav. štábu generál Mittelhauser a ministr národní obrany. Uvádíme doslovně uvítací řeč velitele školy, která je výstižnou syntésou úkolů našeho vysokého vojenského učiliště a metod na něm užívaných.

Pane ministře, páni generálové, pánové!

Válečná škola otevírá dnes své brány, aby přijala pátý ročník svých řádných posluchačů a novou skupinu generálů a plukovníků, vyslaných do informačního kursu.

Je mi vždy při takové příležitosti příjemné, mohu-li na této vysoké škole přivítat nové příchozí, o jejichž výborných schopnostech i pracovní horlivosti jsem přesvědčen ze zkušenosti, a mohu-li pozdravit posluchače staré, jejichž známé tváře tu s potěšením znovu spatřuji.

Nové příchozí srdečně vítám, loňské posluchače přátelsky pozdravuji.

Pánové, po prázdninovém období, které jest věnováno klidu, odpočinku a nastrádání nových sil, znamenají oba nové učební běhy pro nás pro všechny nové období intenzivní činnosti a práce.

Než zahájíme svá tudia, chci — třeba že se při tom vydávám nebezpečí, že se budu v tomto každoročním prvním proslovu opakovati — vytknouti přesně pro všechny povahu i cíl našich prací.

Což není toto vytčení našeho společného cíle nejlepším prostředkem, jak zajistiti shodu a soustřednost našeho společného úsilí, což to není prostě praktické uplatnění tak plodné zásady o spojení, jejíž užití se ukazuje nezbytným při všem kolektivním podnikání?

Budeme-li takto orientováni o předmětu svých studií, stačí pak, abych dal první popud a abych udržoval pozorně vytknutý směr, abychom tak zcela přirozeně a nerušeně dospěli k svému cíli.

Vy pánové, kteří na školu nově vstupujete, přicházíte sem proto, abyste tu rozvinuli své vojenské vědomosti, abyste tu dokončili svou celkovou vojenskou výchovu, abyste tu získali technické a odborné znalosti, které z vás učiní důstojníky generálního štábu.

Víte právě tak dobře jako já, že žijeme v době krajnostní industrialise a úžasného vědeckého rozvoje. Věda — se svými netušenými pokroky, které uskutečnila za posledních padesát let — vnikla do všech odvětví lidské činnosti, čímž úlohu řídicích činitelů všude a neustále složitější.

Ani vojenské umění nevymyká se z tohoto pravidla, a dovést věsti válku stalo se zároveň uměním i pozitivní vědou, která využívá výtěžku věd jiných, mechaniky, balistiky, chemie, meteorologie, aerodynamiky, atd.

Úloha štábu, která se ještě asi před 100 lety omezovala na vypracovávání a dodávání velitelových rozkazů, vzrostla — zejména za světové války — nade vše míru a stala se nanejvýš složitou. Štáb se stal jakousi radou vojenských

techniků, jejichž odborné vědomosti musí být ustavičně k dispozici veliteli, který vytváří koncepce a který řídí, a musí mu tak umožňovati, aby mohl vypracovati své projekty a své plány, aby mohl odevzdati svou myšlenku vykonavatelům a aby se přesvědčil o provedení svých rozkazů.

To je stručné *raison d'être* či lépe úkol štábu, pravého to „pracovního nástroje“, umístěného po boku velitele na každém stupni vojenské hierarchie.

Bude tudíž třeba, abyste si získali znalosti, které z vás učiní ony „vojenské techniky“, o kterých mluvím, a které vám dají právo na diplom generálního štábu, o němž se ucházíte.

Dáme vám tuto vrcholnou vojenskou vědu a techniku ve formě celistvých učebních běhů, vybudovaných podle nejposlednějších zkušeností, v nichž naleznete jak ony zásady, které tvoří naši vojenskou doktrinu, tak i výklad nejlepších prováděcích pravidel, doporučovaných našimi služebními předpisy.

To však není vše. Po letech, která ztrávíte jako přími pomocníci vysokých vojenských velitelů, přijde den, kdy sami nabudete práva ucházeti se o velení velkých vojenských celků.

Nuže, jak jsem řekl již léta minulá, světová válka lišila se zcela od válek předchozích, nikoliv ve své podstatě, ani ve svých zásadách, nýbrž ve své formě a ve svých prováděcích pravidlech, která vyplývá právě tak z obrovských početních stavů na obou stranách, jako z rozmanitosti užitých technických prostředků a materiálu.

I válka budoucí chystá nám beze vší pochyby podobná překvapení. Postaví nás zcela jistě náhle před nové a nepředvídané problémy, jejichž rychlejší či pomalejší rozřešení bude podmínkou úspěchu. Jest to právě schopnost řešiti tyto problémy konkrétní metodou, schopnost rozhodovati se intelektuálními reflexy, kterou se budeme snažiti u vás vytvořiti a rozvinouti. Jinak řečeno: vynasnažíme se dáti vám ono objektivní uzpůsobení ducha, které působí, že řeší nové problémy, před nimiž se octne, nikoliv podle formulí a veličin naučených z paměti, nýbrž jediné podle prostého rozumu, podle zdravé soudnosti, přizpůsobené ovšem formám vojenství.

Uhrnem, pánové, předmětem studia, kterému se pod naším vedením podrobíte po dvě léta na této škole, bude, abyste si osvojili vědomosti potřebné pro důstojníka generálního štábu a abyste získali metodu, jak mysliti, uvažovati a samostatně rozhodovati.

Co se týče vás, páni generálové a plukovníci, kteří přicházíte účastniti se po šest měsíců našich prací, nejde u vás nikterak o to, abyste dosáhli diplomu generálního štábu.

Vy všichni zaujímáte již značně vysoké postavení ve vojenské hierarchii, máte všichni hodnosti, které zaručují souhrn praxe, zkušeností a znalostí, které by samy o sobě nevyžadovaly vaší přítomnosti zde.

Pro co tedy přicházíte na tuto školu?

Odpovídám: pro přizpůsobení svých taktických znalostí nejnovějšímu stavu vojenského studia, pro informaci o nových nebo aktuálních vojenských otázkách, pro pracovní a vyučovací metodu — vesměs pro věci, které lze získati jen v prostředí zvlášť k tomu uzpůsobeném a vybaveném.

Válečná škola, jak to vždy vyžadoval generál náčelník hlavního štábu, nemá být prostě školou generálního štábu, nýbrž má být vysokým vojenským učeniím, intelektuálním střediskem a krbem, kde se vyučuje doktríně, kde se propagují ideje, kde se přemýšlí, promýšlí a diskutuje.

Žádali jste sami o své vyslání do tohoto prostředí, abyste se tu mohli, prosti ostatních starostí svého povolání, věnovati produktivní intelektuální práci.

Najdete zde profesorský sbor, složený z nejlepších zástupců generálního štábu francouzského i československého. Všichni prodělali válku jako vy a získali z ní velké zkušenosti, všichni potom prošli Válečnou školou, všichni byli již svou působností zde přivedeni k tomu, aby promysleli otázky týkající se všeobecné taktiky, taktiky jejich zbraně, služby generálního štábu a vojenské historie. Získáte zajisté mnoho svým stykem s nimi.

Přes to vše vás žádám, abyste neviděli ani v nich, ani ve mně jediné instruktory a profesory, kteří by se domýšleli, že rozdávají nevím jakou definitivní vědu, které nemá nikdo jiný, nýbrž abyste v nás viděli druhy, kteří nežadají nic jiného než sami se poučiti a diskutovati s vámi, poučiti se v daném případě z vašich ideí a vaší osobní zkušenosti. Jedním slovem, pánové, vyučování s vámi bude především vzájemné. Dáme vám nejprve dokumentaci, která by vám snad chyběla, poté vytyčíme některé problémy, prodiskutujeme je s vámi, uvedeme svůj vlastní názor a své vlastní řešení, avšak nebudeme se nikdy pokoušeti tento svůj názor a své řešení vám vnutiti. V taktice, více než kde jinde, není řešení typických, řešení vzorných, nýbrž jsou jen řešení více

nebo méně dobrá. Vnasnažíme se předkládati vám řešení dobrá neb aspoň soudná, budete-li však sami míti řešení lepší, pospíšíme si, abychom je přijali. Toť asi stručný souhrn, nástin naší společné práce a metod, kterými bude inspirována.

Pánové, počínajíc svou práci, nezapomínejme, že nejvyšší armádní činitelé pozorují se zvláštní pečlivostí naše pokroky a naše usilí; tato myšlenka bude nám všem největší pobídkou. Budiž mi proto dovoleno, abych skončil tím, že vyslovuji uctivé díky panu ministrovi Národní obrany, panu generálovi náčelníku hlavního štábu, panu generálu podnáčelníkovi hlavního štábu a panu generálu 1. zástupci náčelníka hlavního štábu za to, že osvědčili znovu svou přítomností při dnešním zahájení studijního roku veškeren zájem, který přináší našemu vyučování a našim pracím; dovoluji si ujistiti je znovu o nejlepší vůli a naprosté oddanosti nás všech, důstojníků velitelství, profesorů i posluchačů této vysoké školy.

Po tomto proslovu velitele školy ujal se slova náčelník hlavního štábu generál Mittelhauser, jenž ve své řeči uvedl, jaká důležitá úloha připadá Válečné škole a jejím absolventům v celkové organizaci národní obrany, a vyslovil přání, aby se o přijetí do této školy, která je jedním z nejdůležitějších ústavů státních vůbec, ucházel vždy dostatečný počet nejlepších důstojníků celé armády.

Ministr F. Udržal, který zakončil řadu proslovů, připomněl, že přichází letos k zahájení školy již po páté, chtěje tím zdůrazniti význam školy a význam studia vůbec pro příslušníky státu tak exponovaného jako je stát náš. Ministr ujistil posluchače školy, že vojenská správa jest si plně vědoma rozhodujícího významu Válečné školy v celé národní obraně a ujistil, že učiní vše, aby důležitost školy byla plně oceňována jak po stránce intelektuální, tak i po stránce hmotné.

Zahajovací akt byl zakončen prohlídkou knihovny a poslucháren školy, po které bylo v obou ročnících ihned přikročeno k zahajovacím přednáškám podle učebního rozvrhu.

Major A. L. Jaquesson :

Tělesná výchova ve Francii.

- I. Účel.
- II. Základy francouzské metody.
- III. Program rozdělený ve 4 údobí podle věku cvičenců.
- IV. Charakteristika jednoho tělovýchovného cvičení.
- V. Organizace tělesné výchovy. Výsledky.

I. Účel.

Hlavní účel tělesné výchovy ve Francii je vychovati rasu mohutnější, krásnější, rovnoměrnější, lépe připravenou k námaze a otužilejší nejen k boji životnímu, nýbrž i k ochraně vlasti.

II. Základy francouzské metody.

1. zásada. — Francouzská tělesná výchova se dotýká celého národa, dětí, jinochů, dospělých, žen i starců.

Až do roku 1915 děla se tělesná výchova ve Francii takřka výhradně ve prospěch armády. Zabývala se mladým mužem, až když byl již schopen nositi zbraň, a nestarala se o něj po ostatní období jeho života. Teprve za války stala se otázka tělesné výchovy všeobecnou otázkou sociální a národní a byla hledána metoda, jež by se týkala nejen vojáků, nýbrž i dětí, jinochů, dospělých, žen i starců, neboť vše záleží na vývoji lidského organismu. Jinošství a mládí nesou následky útlého dětství a dospělý nese následky mládí.

Vhodná tělesná výchova musí býti ovládána základy fyziologie člověka: jediné znalost úplného vývoje člověka od dětství až do stáří může určit vlastní potřeby každého věku a zásady, podle nichž se má postupovati. Již dětství vyžaduje pozornosti vychovatelů a jinošství bude se dožadovati pokračování. Odvedenci musí přicházeti k pluku úplně tělesně vychovaní tak, aby se mohli rychle vycvičiti ve službě ve zbraní. Úloha armády jest pokračovati v díle započatém ve škole, zdekonaliti a specialisovati je pro účely válečné.

Ale ani po odchodu od pluku neponechají cvičitelé muže bez cviku; budou se značiti, aby pomocí sportů zůstal stále schopen, a budou hleděti mezi nejlepšími uskutečniti typ úplného atleta, to jest slučovati v jedné osobě sílu, vytrvalost a rychlost.

Konečně ve věku zralém a v stáří budou upravovati zdravotní cvičení a sport co nejvhodnější tak, aby se oddálila doba zestárnutí.

2. zásada. — Metoda francouzské tělesné výchovy netýká se speciálně nejschopnějších jedinců, nýbrž většiny, a hlavně slabých, chabých.

Její účelem jest zlepšiti rasu, zesílit národní sílu, která byla tak krutě pohmožděna obětmi poslední války, co největším zmohutněním a upevněním zdravých lidí tím, že je vychováváme v lidi pružnější, silnější, energičtější, odvažnější a schopnější pro životní boj. Obzvláště však třeba posílit neduživé a chabé vhodným zdravotním tělocvikem, aby byli schopnější odporovati tuberkulose a jiným nemocem, které je ohrožují a aby mohli účinně pracovati o národním díle.

Francouzská tělesná výchova konečně bojuje proti alkoholismu a zhýralství, jež natropí lidstvu tolik škod. Učí jinochy milovati hygienu, život na volném vzduchu a nenávidět otravující síně kabaretů.

Francouzská metoda se snaží býti jednoduchá proto, aby neodradila chabých a nejneshopnějších, jež vychovává vhodným a metodickým cvičením, a aby byla přístupná i slabým.

Ale ani po odchodu od pluku neponechají cvičitelé muže bez cviku; budou hlavi, a životním podmínkám každého individua, jest nutno, aby metoda byla založena na zevrubných znalostech anatomie a fyziologie. Má se prováděti za úplné součinnosti cvičitelů s lékaři, kteří se přesvědčí o užitych prostředcích a o vlivech cvičení na svalstvo a na výkon hlavních orgánů. Tím přicházíme v tělesné výchově

k 3. zásadě: rozříditi jedince na základě znalosti lidského těla podle tělesné schopnosti, a zařaditi je ve skupiny co nejjednodušší, aby mohli cvičiti společně. Výsledek toho jest:

4. zásada: utvořeným skupinám třeba přikázati taková cvičení a hry, jež jim podle jejich tělesných schopností nejlépe vyhovují, neboť specialisace práce zajišťuje tělesné výchově nejlepší výsledek právě tak, jako každému lidskému počínání.

Francouzská metoda nemá býti jen vhodná, nýbrž i radostná, a proto její 5. zásada jest záliba ve cvičení. Zvláštní důležitost se přikládá hram. Podporuje závodění. Jedním slovem, přibližuje se živému a veselému francouzskému temperamentu, poněkud individualistickému. Proto cvičitelé často mění cvičení a vhodným způsobem střídají monotonní výcvik s hrami, se závody a zápasy, při nichž se může každý uplatniti.

Cvčitel se konečně snaží vzbuditi v jednotlivcích, zvláště vycvičených, chuť k atletismu a vyššímu sportu, upravenému pro dospělé, a připravuje je tak pro praktický život: učí je přivykatí kázni, iniciativě, a odvaze.

Francouzská metoda konečně žádá, aby její hlavní výsledky kontrolovali lékaři a vychovatelé.

6. zásada jest pravidelná kontrola tělesné výchovy. Pravidelná kontrola jest nezbytná, aby se síly nepřepínaly, a pomáhá cvičitelům při individuálním třídění a určování množství cvičení. Výsledky zkoušky, vykonané lékaři a cvičiteli, se zapisují do zvláštního listu, který doprovází cvičence po celý jeho život.

Uhrnem, francouzská metoda:

1. jest určena pro všechny: děti, ženy, dospělé, starce, a obzvláště se stará o slabé;
2. jest založena na znalosti lidského těla a fyziologii;
3. každý druh jedinců koná takový druh cvičení a sportu, jenž nejlépe vyhovuje vývoji jejich tělesných hodnot;
4. může se snadno prováděti a jest radostná, přizpůsobená rase a nevnučuje se;
5. provádí se za součinnosti lékařů a jest svědomitě kontrolována.

K těmto zásadám nutno podotknouti, že francouzská metoda jest úplná, neboť dbá všech částí těla a všech hlavních úkonů organismu; všechny svaly střídavým ohýbáním a protahováním soustavně pracují užitečnými směry a náležitou dobu, není násilných pohybů a náhlých zastávek.

Mimoto jest francouzská metoda oboustranná; pracovává pravou i levou stranu těla. Dále jest vhodná tím, že provádí jen ta cvičení, jež jsou čistě praktická (chůze, běh, skok, vrh, zvedání, šplhání, zápas a plavání).

Konečně jest i pedagogická, poněvadž přípravnými cvičeními i pohyby logicky za sebou jdoucími postupně připravuje organismus ke konečnému pro-

vedení, na př. závodů, skoku. Jen studiem, opakováním příslušných pohybů může člověk dosáhnouti zlepšení. Na př. závodník ve skoku nikdy nedosáhne dobrých výsledků, nezná-li techniky skoku a neumí-li ji použít prakticky.

III. Povšechný program.

Na základě těchto všeobecných zásad má povšechný program tělesné výchovy čtyři údobí podle věku cvičenců:

1. tělesná výchova základní (přípravná), pro děti od 4 do 13 let;
2. tělesná výchova střední, pro cvičence od 13 do 18 let;
3. tělesná výchova vyšší (sportovní a atletická) a pro mladé cvičence (přijatelné do tohoto stupně), kteří v ní prakticky pokračují až do počátku ochabování svých sil tělesných (asi do 30—35 let);

b) tělesná výchova zralého věku;

4. Výcvik speciální.

Charakteristika těchto jednotlivých údobí.

1. Tělesná výchova základní (od 4 do 13 let) především souměrně vyvíjí dětské tělo a různými opravnými pohyby je uzpůsobuje, je-li deformováno. To jest možné jedině za vzrůstu, neboť dětské kosti, jež mají dosti chrupavek, jsou poměrně tvárné.

Dbá se, aby děti nekonaly cvičení v síle, poněvadž by svaly (jejichž přirostlé konce nejsou ještě dosti pevné), kdyby předčasně zesílily přehnaným nevhodným tělocvikem, mohly zabránit normálnímu vzrůstu kostí.

Tělesná výchova konečně má dáti dětem pevné zdraví hygienickým tělocvikem, zlepšeným dýcháním a veselými volnými hrami, jež vždy sledují nejen cvičitelé, nýbrž i lékaři. Lékaři mají často docházeti do škol, aby zabránili výstřednostem a neopatrnosti.

2. Tělesná výchova střední od 13 do 18 let, jež odpovídá období dospívání dětí, vyžaduje zvláštní opatrnosti. Na začátku tohoto období jest cvičenec-jinoch ještě dítětem jak tělesně, tak duševně. Jeho tělesná tkáň v době přeměny potřebuje nejintenzivnější výživy.

Jest slabé resistance, jeho síla se neshoduje s jeho velikostí a dýchání se neděje správně. Cvičenec tohoto věku nemá správného pojmu o své síle, myslí, že jest silnější a pevnější než je ve skutečnosti, a dobrovolně se podvoluje výcvikům, při nichž nutno použití síly a vytrvalosti, ale jež jest nutno rozhodně mu zakázati.

Později, když se změny dospívání již projevují, lze pozorovati krevní nával na konec kostí, — klouby jsou obzvláště křehké, cvičenec pocítuje bolestné píchání v kloubech, je náchylný k únavě, bývá znervosnělý a trpívá nespavostí. Za tohoto období nesmí cvičitel na svých cvičencích vyžadovati mnoho tělesné námahy. Se zvláštní péčí určuje množství cviků a zabránuje přepínání.

Počínaje 16. rokem jinoch přestává býti dítětem, kosti má schopnější odporu a svaly vyvinuté, jeho schopnost nepodléhati únavě vzrůstá, avšak není ještě dokonalá.

Jinoch se cítí statečnější a intenzivně vyhledává příležitost, aby užil svých sil. Nyní ho musí cvičitel řídit a vésti k cvičením ve vytrvalosti a v síle, ovšem bez výstřelků, musí zabraňovati zchvácení, porušení pobíhacího a přepínání srdce. Vývoj hrudi a jednoduché cviky srdce mají v tomto věkovém období nejvíce zajímati.

3. Tělesná výchova vyšší (sportovní a atletická)

a) Od 18 do 35 let.

Jinoši nejsou dříve uznáni schopnými sledovati třetí soustavu tělovýchovy, dokud se úspěšně nepodrobí jakési tělovýchovné maturitě, jež se skládá z jistého množství cvičení a důkladné lékařské prohlídky.

Toto údobí jest vyvrcholením a logickým zakončením obou údobí předcházejících. Týká se mužů mladých, schopných a dobře vycvičených. Cvičitelé se snaží:

a) vychovati úplné atlety, z nichž každý má sílu, vytrvalost, rychlost a obratnost;

b) specialisovati jednotlivce vzhledem k jejich schopnostem a vrozeným vlastnostem.

Mladí muži, dříve nežli se specialisují, musí dosáhnouti souměrného vývoje všech svých orgánů, správné rovnováhy síly a zdraví.

Tělesná výchova sportovní a atletická skládá se nejprve:

a) z cviků středního údobí, ale intenzivněji prováděných;

b) ze studií pro hledání stylu, který jest výslednicí nejúspěšnějších pohybů, potřebných pro určité cvičení;

c) z hodin herních (kopaná, tenis a p.);

d) ze cvičení na náradí.

Po této všeobecné přípravě postupně, jež jest intensivnější a intensivnější, musí ti atleti, kteří se chtějí vycvičiti pro určitý úkol, přijíti do kondice zvláštním methodickým výcvikem.

Po této době přicházíme do oboru sportu, který se nyní nekoná, jak kdo chce. Nutno se podříditi zvláštní životosprávě, hygieně a zvláště úpornému výcviku.

Jenom tak se atlet zdokonalí, dosáhne souladu, síly vůle, a může více namáhati svaly, nezadýchati se při cvičení a stupňovati činnost srdce. Bude-li takto cvičiti a pocíti, že jeho síly vzrůstají, nabude důvěry v sebe sama a odvahy, jež bude podporovati rozvoj jeho sil až na největší míru.

Dobrý vliv vyššího sportu jest značný, může za jednu nebo za dvě generace přeměnití rasu; s vojenského hlediska jest to neúčinnější metoda vychovati udatné, houževnaté a odvážné vojáky a znamenité odborníky.

b) Tělesná výchova zralého věku.

Počínajíc určitým stářím, nelze již konati sporty, úporné úsilí jest neúčinné, ba nebezpečné, ale umírněná cvičení budou vždy prospěšná.

Podle dr. Boigeya*) možno ve zralém věku dobře uzpůsobenými tělesnými cvičeními dosíci značného omládnutí, vzprímiti tělo, zbaviti se tloušťky, nabýti zdravé barvy v obličeji, vrátiti svalům pružnost, nabýti elegantní chůze, spánku, chuti a síly.

Umírněná cvičení a určitý sport, vyrovnávajíc nesouměrnosti a zjednávajíc soulad, oddalují vzhled stárnutí.

Starší osoby, mající jisté záliby, musí se ovšem podříditi zvláštní hygieně a zvláštním cvičením, kdežto ti, kdož jsou úplně normální, mohou si uchovati zdraví určitým všeobecným cvičením, hlavně údů a břišních svalů.

Tak se dobro tělesné výchovy šíří na všechna údobí lidského věku.

4. Výcvik speciální.

Povšechný vývoj, jež jsem vyložil, velmi snadno umožňuje odborné přizpůsobení, hlavně pro službu ve zbraní a pro služby válečné. Jestliže mladí muži přijdou k pluku silnější tělesně i duševně, pružnější a vychovanější, budou mnohem lépe snášeti všechny únavy a všechna nebezpečí a snadno se přizpůsobí službě granátníka, kulometníka, jezdce a letce.

Zároveň s tímto profesionálním přizpůsobováním a speciální výchovou, nezbytnou k ovládání určitých zbraní, pokračuje se ovšem ve všeobecném vývoji tělovýchovném.

V armádě pokračuje tělesná výchova nejen na podkladě dřívějších tří údobí, nýbrž i podle svého hlediska zdokonaluje a přizpůsobuje brance válečné příprave.

Výchova v armádě se úhrnem skládá:

- z cvičení studijních (studie pohybů — studie stylu);
- z cvičení úplných;
- ze sportovních cviků osvěžujících;
- z vojenských cviků aplikačních (pochod, přelézání, vrhání granátů, boj bodákem a jiné zvláštní cviky);
- ze sportovních cvičení jak jednotlivců, tak společných.

Tělesná schopnost nováčků vyvíjí se aplikací zásad tělesné výchovy, jež jsem výše vyložil. Lékařskou prohlídkou při zařazení jsou vojíní roztríděni v průměrné, v ty, jimž třeba věnovati pozornost, a v ty, s nimiž nutno začítí znovu. Potom, po 5 týdnech, následuje zkouška, jež se skládá z 8 různých druhů cviků a na základě této zkoušky se průměrní třídí v silné, střední a slabé.

Počínajíc šestým týdnem a aplikací 3. zásady tělesné výchovy, jež dodá cvičení hodnoty, jsou mladí vojáci cvičeni odděleně, v oddílech.

Ti, s nimiž nutno začítí znovu, jsou posláni do zvláštních středíšť tělesné výchovy, ti, jimž třeba věnovati pozornost, jsou sloučeni se slabými a jsou bedlivě sledováni.

Výcvik se děje zvolna, postupně, nepřetržitě a jest zajímavý (4. zásada), střídá sport zábavný a společný s cvičením v pružnosti a s aplikacemi pro střední a pro silné, kteří mimo to konají národní a cizí sport pro jednotlivce i sport společný.

Konečně každé tři měsíce jest výcvik kontrolován (5. zásada) a mladí vojáci mění své skupiny podle dosaženého pokroku.

*) Dr. Maurice Boigey, „Physiologie générale de l'éducation physique“, Editeur Payot, Paris 1920.

IV. Charakteristika cvičení.

Tělesná výchova se povšechně skládá z cvičení studijních, z cvičení úplných, ze sportů zábavného, individuálního i společného, ale při všech těchto cvičeních se postupuje podle stejného principu, ať jde o kterékoliv období.

Počíná se vždy přípravným cvičením, dříve než začne vlastní cvičení nebo sport a končí se jistým zakončením, návratem ke klidu.

A. Přípravná cvičení. Úvodní cvičení se skládá z pomalého cviku se vzrůstající intenzitou, při němž pracují paže, nohy a plíce. Tento úvod jest, řekl bych, „toiletou svalů“ více méně rychlou, podle délky, trvání cvičení a podle počasí a postupně uzpůsobuje organismus, aby snadno snášel úsilí a prudké stahování.

B. Vlastní cvičení se skládá podle okolností:

- a) z cvičení úplného,
- b) z cvičení studijního,
- c) ze hry nebo sportu.

a) Cvičení úplné trvá 15—50 minut a obsahuje jistý počet cviků, jež jsou vyhledány ze všech druhů aplikačních cvičení, majících skutečný praktický význam pro život. Děti, jiňoši i muži musí druhy běžeti, přelézati překážku, skákati, šplhati, zvedati břemeno, nésti je nebo vrhati, brániti se proti lidem i zvířatům, konečně i plovati; jest tedy zcela logické, seskupují-li se tato cvičení do 8 základních druhů:

1. chůze,
2. šplh,
3. skok,
4. zvedání, nošení,
5. běh,
6. vrhání,
7. útok a obrana,
8. plavání.

Toto rozřídění, jež bylo popularisováno lodním poručíkem Hebertem, je svou přirozenou metodou velmi jednoduché a snadno pochopitelné.

Je výhodné, poněvadž jest úplné a souměrné, při něm pracují všechny části těla a hlavní ústrojí, všechny svaly hřbetní i břišní, napínací i ohýbací. Za úplného cvičení vloží cvičitel ve vhodný okamžik dva druhy zábavného sportu, a uzná-li za vhodné, dá konati dýchací cviky.

b) Cvičení studijní umožňuje za výcviku naučiti se novým základům cviků nebo studovati soustavnou praktiku sportu a stylu.

c) Zábavná cvičení sportovní zamění jednou nebo dvakrát v týdně za cvičení úplné nebo za cvičení studijní. Jsou dobrým způsobem odměny a podporují iniciativu, rivalitu a kázeň. Skupinám sportovním jsou vyhrazena zvláštní cvičení společného sportu (přespolní běh, kopaná, hockey, wolley-ball, basket-ball a p.). Při těchto cvičeních cvičí se jen muži vybraní.

C) V zakončení, v návratu ke klidu konají se cviky s klesající intenzitou, cvičení pochodová, pomalý pochod se cviky dechovými, pochod se zpěvy a konečně pořadová cvičení.

Tyto pozvolné cviky mají vrátiti organismus do normálního stavu dřívějšího, tím regulovati oběh krevní a zameziti nachlazení.

Mají ovšem též přidržovati cvičence k poslušnosti a ukázkovati je.

Příklad průměrného cvičení.

Příprava cvičení.

Pochody: boční, vzad a vpřed;

volné pohyby paží: kroužení pažemi vpřed a vzad;

volné pohyby nohou: ruce v bok, dřepy a podřepy;

volné pohyby trupu: klony a předklony;

sestavy z jednotlivých cviků: kroužení nohy vpřed a vzad spojití s kroužením paží vpřed a vzad;

cviky různostranné: zpažení předem jedné paže, druhá paže připažena; cvičení dechová: rozpínání a stahování hrudníku.

Vlastní cvičení.

Pochodování: pochody v stoupání;

lezení: podpor ležmo za rukama; přeskokování přes kladinu odrazem jednonož;

skok: skok do dálky bez rozběhu;

osvěžující cvičení jednoduchá: épervier (druh hry);

zdvihání a nošení: batoch pod jedno rameno, pak pod druhé rameno;

osvěžující cvičení složitá: koza;

běh: na 60 m;
vrh: vrh kamenem na cíl;
cvičení útočná a obranná: přetlak tyčí: skupiny se postaví proti sobě, uchopí tyč a snaží se navzájem se zatlačit;
plování a cvičení v zachraňování tonoucích: trudgen nebo plování na prsou;
zvláštní druh plování: ploveme křižující nohy — nejprve vpravo, pak vlevo.
Zakončení, návrat ke klidu:
Mirný pochod, cvičení dechová, pochod se zpěvem, zachovávat krok.

Organisace tělesné výchovy ve prospěch národa a její kádry.

V předešlých kapitolách jsme pojednávali o účelu a metodě francouzské tělesné výchovy; zbývá zmíniti se ještě o kádrech, jimž připadá těžká úloha, vycvičiti všechnu francouzskou mládež.

V nynější době není ve Francii na universitách, v departementech a v obcích dosti cvičitelů, kteří by mohli ve školách vyučovati výchově před službou vojenskou a po ní. Musila pomoci armáda. Od konce války stojí armáda se všemi svými prostředky v čele hnutí tělovýchovného a sportovního. Prozatím dává národu k dispozici svůj personál i autoritu, své cvičiště a plovárny, svůj materiál, a zásahům armády se podřizují buď před odvody nebo po odvodech školy a skoro všechny spolky.

Jest samozřejmo, že tyto zásahy musí přestati, až budou učitelé vycvičeni jako cvičitelé tělesné výchovy a až všechny obce budou mít svůj odborný personál.

Ovšem, než se to splní, zřídila armáda určitou organisaci, která má vykonati značné úkoly, jež jsou od ní požadovány.

Stručně řečeno, organisace jest takováto:

A) Velitel armádního sboru má v své pravomoci organisaci tělesné výchovy mládeže a koordinuje tělesnou výchovu celého svého okrsku.

Sjednává shodu s representanty velkých unií a federací tělocvičných nebo předvojenskovýchovných.

Vstupuje ve spojení s členy universit a dává jim k dispozici všechny své prostředky materiální a personální.

Organisuje stáže a kursy informační pro cvičitelský sbor, pro členy příslušných společností, pro civilní profesory a j. Dává vyhledávati cvičiště, střelnice a p., upravuje je a řídí, aby se jich využilo co nejúčelněji.

Konečně dohlíží, aby tělesná výchova byla prováděna a praktikována podle služebních předpisů.

Velitel armádního sboru má k tomu účelu:

1. orgán velitelský (ředitelství tělesné výchovy), jenž má soustřediti všechny otázky, týkající se rozšiřování tělesné výchovy na okrsku. Velitelem jest plukovník nebo podplukovník, který se zve přednostou okrskové služby tělovýchovné.

2. orgán technický (středisko okrskové tělesné výchovy), jehož úkolem jest vychovávat cvičitele.

Středisko jest pod velením majora a má určitý počet důstojníků a cvičitelů, kteří prošli školou v Joinville.²⁾ Hlavní jejich úlohou jest vychovávat vojenské cvičitele pro vojsková tělesa a pro doplňovací službu, o níž se zmíníme později.

Ale kromě své hlavní úlohy, vychovávat cvičitele, má zřízení středisko tělesné výchovy v každém armádním sboru ještě tu výhodu, že se výcvik joinvillský decentralisuje, což umožňuje, aby větší počet žáků sledoval tento výcvik, a proto mají mladí vojáci-učitelé povinnou stáž ve středisku. Tak se připravují k úloze, jež jim později připadne, vyučovati tělesné výchově na školách.

Metoda nemůže býti zevšeobecněna a doktrína rychle rozšířena dříve, dokud ji mimo vojenské cvičitele nebudou ovládati všichni profesori a učitelé, jakož i vůdčí osoby spolků tak, aby mohli cvičitele podporovati a vbrzku je nahraditi. Cvičitelé jsou již takto nahrazováni, ale děje se tak jen postupně a pomalu.

Poněvadž však doktrína tělesné výchovy je založena na znalosti fyziologie, jest svrchované nutno, aby se lékaři, vojenští i civilní, účastnili této práce o národní výchově a aby dokonale znali metodu. Vojenští lékaři jsou pro lepší zhodnocení zkoušek tělesné kvality mladých vojáků, civilním lékařům přísluší, aby tuto metodu v národě chránili a ji prováděli.

3. Konečně je u každého doplňovacího velitelství orgán výkonný. Jim všem pro každý armádní sbor velí generál velitel skupiny doplňovacích velitelství sboru.

²⁾ V Joinville jest francouzská vojenská škola tělesné výchovy.

Členové tohoto výkonného orgánu jsou:

a) U každého doplňovacího velitelství jest jeden vyšší důstojník velitelem oddělení tělesné výchovy doplň. velitelství. Tento důstojník organizuje podle instrukcí generála velitele skupiny doplň. velitelství v obcích cvičení tělovýchovná a sportovní, k nimž jsou povoláváni mladí muži. Působí na civilní úřady, na vůdčí členy spolků a na průmyslníky, aby byly zřizovány stadiony a hřiště. Dale se snaží dosáhnouti soustředění práce a co největších výsledků v tělesné výchově, jest přítomen cvičením, pořádá přednášky, sportovní slavnosti a závody.

b) Cvičitelé tělesné výchovy. Důstojník velitel oddělení tělesné výchovy doplň. velitelství má sbor cvičitelů, jejichž počet se řídí potřebou.

Tito cvičitelé jsou vyhledáváni z vojáků zbraní i služeb armádního sboru podle tělesné zdatnosti, taktu a vlivu morálního. Jsou vycvičeni v okrskovém středisku tělovýchovném. Denně chodí vyučovatí tělovýchově do škol, do spolků, do studentských kolonií a j. Jako dopravního prostředku používají dráhy, ale hlavně kol.

Výsledky dosažené v jednotlivých prostředích. — Závěr. Plukovními zařízeními a organizacemi u doplň. velitelství, o nichž jsme se právě zmínili, jakož i obětavostí důstojníků a cvičitelů, rozvinula se ve všech prostředích vhodná, souměrná a čilá tělesná výchova.

Velká práce byla vykonána na universitách a ve školách. Ředitelé se konečně přesvědčili, že mozek pracuje lépe, když je osvěžen klidným cvičením tělesným, a mnozí z nich povolují žákům půl hodiny nebo i hodinu denně na tělesnou výchovu, řízenou vojenským cvičitelem.³⁾ Škoda, že toto opatření není povinné a neprovádí se všude. Jest nutno, aby tělesná výchova byla povinná a byla zařaděna do učební osnovy všech škol právě tak, jako ostatní předměty.

Tělocvičné spolky, jež se za války rozpadávaly ztrátou nečinnějších a nejobětavějších členů, zřizují se počínajíc r. 1918 s neobyčejnou rychlostí a rozmnožují počet svých členů. Koncem roku 1924 bylo 11.341 spolků státem povolených a podporovaných, s úhrnným počtem členů více než 3 miliony. Nepočítáme různá sportovní sdružení a zvláštní skupiny.

Všechny tyto spolky, mající za členy žáky i dospělé, provádějící atletiku, sport a hry podle věku a tělesné schopnosti členů a požadující na členech provedení stanoveného programu, stávají se hlavními skupinami propagace joinvilleské doktriny a nejlepší výchovy. Tyto spolky jsou schopny na základě svého programu cvičiti předvojenskou výchovu, a není-li tato výchova jejich cílem, jest jim aspoň nutným a snadným výsledkem.

Jest zajímavé konstatovati, že kromě ve školách a spolecích rozvíje se tělesná výchova a sport i v továrnách.

Někteří průmyslníci, jako Pengeot, Berlier, Benosseau, velmi dobře pochopili, že s rozvojem sportu vzrůstají i síly a zručnost dělníků, a že se tak zvětšuje i jejich výkonnost.⁴⁾ Nechávají své dělníky denně konati tělocvik půl hodiny, a za tu půlhodinu dostávají mzdu. Výsledky jsou skvělé a sama generální konfederace práce se o tuto otázku zajímá.

Závěr.

Můžeme říci, že tělesná výchova ve Francii denně vzrůstá. Armáda jest v čele tohoto výhradně národního hnutí a za jejího vlivu se francouzská mládež vychovává v tělesné výchově a ve sportu, jehož blahodárný vliv jest patrný ve všech vrstvách národa.

³⁾ Cvičitelé doplň. velitelství navštěvují jednou nebo dvakrát týdně skoro 40.000 škol.

⁴⁾ Bylo pozorováno, že pracovní metoda v továrnách jest nevhodná pro zdraví a síly dělníkovy. Dělbou práce podle metody Taylorovy, nutíme dělníky, aby při omezených a stále stejných pohybech používali jen určitých svalů a okončetin. Vyvíjejí se tedy jen jedny části těla, kdežto ostatní zakrňují, a tím se část lidsva postupně degeneruje. Ani rolník tomu neunikne, používá-li častěji strojů a motorů, přesto, že pohybem na zdravém vzduchu a růzností zaměstnání jest více chráněn nežli úředník a dělník. Není ovšem třeba zrušiti metodu Taylorovu, neboť zlepšuje výkonnost a umožňuje bojovati s cizí konkurencí tím, že dělník

1. jest na tom místě, kam se nejlépe hodí;

2. koná tu práci, jež se mu nejlépe hodí;

3. koná tutéž práci tak dlouho, až pracuje automaticky.

Ne neuvažuje se o tom, zda není tento dobrý systém výdělečný proti fyziologii. Využívá dělníků, znetvořuje je, nestaraje se o zvýšení jejich činnosti všeobecným rozvojem jejich síly a zdraví.

Nyní se uznává skoro všeobecně, že tělesná výchova má dobrý vliv nejen na schopnosti mládeže, na souměrný vývoj jedincův a na zdraví, nýbrž uznává se i nezbytnost tělesné výchovy s hlediska národního. Uměrně k předvojenské výchově nabývá tělesná výchova důležitosti tím větší, čím víc a více se stupňují odborné znalosti vojínovy vývojem techniky a čím úporněji se současně požaduje kratší služební doba presenční.

RŮZNÉ.

Francie.

Vstup do vysoké školy polytechnické v Paříži, byl až do letošního roku vázán zákonem o doplňování vojska z r. 1923, podle něhož všichni přijatí žáci (stejně jako na všech vojenských školách) musili podepsati revers, že budou po absolvování sloužiti po šest let ve vojsku. Letos 11. července přijat byl francouzským parlamentem zákon, vypracovaný generálem Bourgeois a poslancem Accambray, jímž povinná služba vojenská po absolvování polytechniky jest zkrácena na tři roky. Tím postavení jsou absolventi polytechnické školy na roveň žákům všech ostatních vysokých škol občanských.

Belgie.

Reorganisace belgické armády. Kabinet Pouillet-Vandervelde v zaneřáděné se vážně otázkou zkrátit službu vojenskou na deset měsíců a zrušit dvě pěší divise. Odborníci vojenští přijímají zkrácení služby na deset měsíců jako krajní přípustnou hranici, ale odmítají naprosto zrušení dvou pěších divisí, které by mohlo způsobit vážné nesnáze při eventuální mobilisaci šestnácti divisí, tvořících osm armádních sborů první linie. Připouštějí nanejvýše zrušení divise, která se uvolnila po evakuaci kolínského pásma. Velká většina generálů však, uznávajíc nezbytnou potřebu šetření, přimlouvá se, aby zrušeno bylo jezdecktvo. Tuto snahu podporují hlavně socialisté, poněvadž by se touto reformou ušetřilo 50 milionů franků v rozpočtu národní obrany. Navrhují, aby se z jezdecktva ponechala jen jedna jezdecká brigáda s dělostřelectvem a cyklisty a několik eskadron jezdeckých, které by při mobilisaci byly přiděleny armádním sborům. Naproti tomu má být utvořena nová brigáda cyklistických myslivců s motorisovaným dělostřelectvem. Kromě toho má být motorisován všechen trén a všechno těžké dělostřelectvo střední ráže přičleněné k armádním sborům.

Rusko.

Válka rusko-japonská. Londýnský „Daily Telegraph“ oznamuje z Tokia, že vláda japonská má velké obavy z události v Číně, které by snadno mohly vésti k nepřátelství mezi Japonskem a Ruskem. Měl-li by Japan býti zbaven svých koncesí získaných v Mandžusku, je odhodlán spíše se bití, než by se jich vzdal.

Vědecký vojenský ústav sovětského Ruska sleduje při svých studiích hlavně troji věc: 1. jaká bude budoucí válka, 2. kteří a jak silní budou nepřátelé Ruska a jakými zbraněmi budou disponovati a 3. jakých zdrojů využije Rusko sovětské. Nedávno měl v ústavu přednášku sám Frunze před delegáty třetího kongresu Svazu sovětských republik a před reprezentanty vědeckých organizací vojenských posádky moskevské, při které podával zprávu, jaká bude budoucí válka. Podle studií, dosud vykonaných nebude příští válka válkou národní, nýbrž sociálně třídní. Nebude to válka dobývací, nýbrž jen válka chránící zákony ruské revoluce a proletariátu. Jejím charakteristickým znakem bude její všeobecnost a rozhodnost. Bude to zápas dvou politických a hospodářských soustav, zápas krutý a dlouhý a nelze spoléhat, že by mohl býti skončen rázem. Budoucí válka bude válkou strojů. Tento fakt ukládá Rusku mnoho nových povinností. — Zatím nam tedy Frunze nepověděl nic, co bychom již neznali odjinud.

Německo.

Ústav pro letecké právo zřízen byl letošního roku na německé Albertově universitě v Královci. Ukořelení tohoto ústavu jest přispívati ke kodifikaci leteckého práva na nejširší mezinárodní základně a studovati s právníckého hlediska všechnu nejnovější dokumentaci. Ústav bude vydávati revue o otázkách týkajících se národní i mezinárodní letecké dopravy a letectví vůbec s hlediska právníckého: zákonů, nařízení, rozsudků a j. Ředitelem ústa-

vu jest prof. JUDr. Otto Schreiber, který vykládá obchodní právo na universitě královecké, jest znalcem právnických otázek v letectví a uveřejnil již o tom předmětu zajímavé studie.

Nové mapy ekvidistantní vydala právě Deutsche Seewarte v Hamburku. Na těchto mapách jsou ekvidistantní křivky vedeny v intervalech po 500 námořních mil z pěti ohnisek: mysu Dobré Naděje, Suez, Gibraltar, úžiny Magellanovy a průplavu panamského. Podle těchto map dá se snadno a velmi rychle vypočítati cesta parníkem mezi dvěma libovolnými přístavy světa. Maximální chyba v případech nejnepríznivějších jest ± 100

námořních mil. Tato v námořní plavbě nemá praktického významu.

Americký úsudek o Evropě. James W. Gerard, bývalý vyslanec Spojených států v Německu, měl začátkem října t. r. přednášku v New Yorku o poměrech evropských a naznačil posluchačům, že Německo spěje k monarchii. Předpověděl, že nejstarší syn bývalého korunního prince vstoupí na trůn jako nový císař. Anglie bude proti tomu bezmocná, poněvadž jest příliš zaujata vnitřními společenskými převraty a Francie nemá peněz. Jest snad hospodářsky dosti silná, aby mohla žít, ale dluhů svých platit nemůže.